

תרבות המחלוקת – האם לכל דעה יש מקום?

שם השיעור: נקודת מבט ב' – גבולות המחלוקת והצורך באחריות

רקע למורה על היחידה

יחידה זו עוסקת בגבולותיה של המחלוקת ובאחריות הכרוכה בחופש להביע דעה. באמצעות מקורות מן הספרות, חז"ל והמציאות הישראלית, התלמידים יבחנו האם כל עמדה ראויה להישמע, מהם התנאים למחלוקת בונה, ומהם הגבולות שהחברה מציבה כאשר דעה או מעשה פוגעים באחרים או בערכים משותפים. היחידה מתאימה לכיתה ז' ומיועדת לציבור דתי-לאומי וחילוני כאחד, מתוך תפיסה שגבולות שבבים מתוך למידה, שיח ואחריות משותפת נוטים להיות משמעותיים ומחייבים יותר מגבולות המוכתבים מראש.

השאלה המניעה

האם לכל דעה יש מקום? מתי מחלוקת מקדמת את החברה ומתי היא פוגעת בה?

מטרות היחידה

מטרות פדגוגיות:

- עידוד חשיבה ביקורתית
- חיבור בין טקסטים מקראיים, היסטוריים וספרותיים לבין שאלות עכשוויות
- פיתוח יכולת ניתוח והבנה של דילמות

מטרות בין-תחומיות:

- חיבור בין ידע היסטורי, תרבותי וזהותי לפעולה ערכית

מטרות ערכיות:

- טיפוח מחויבות אישית וקהילתית
- טיפוח כבוד לזיקה הייחודית ולשונות התרבותית

מטרות מיומנויות:

- קריאה פרשנית והבנת טקסטים
- ניתוח עמדות, זיהוי קולות שונים
- כתיבה רפלקטיבית ודיאלוגית
- ניסוח טיעונים והבעת עמדה מנומקת

מפת היחידה

נקודת מבט ב' - גבולות המחלוקת והצורך באחריות

מטרות השיעור

ערכים	מיומנות	תוכן
פיתוח ערכות הדדיות, שמירה על כבוד האדם ואחריות חברתית.	הבחנה בין ביקורת עניינית לפגיעה, ניתוח סיבות וערכים, וסיווג נתונים בטבלה השוואתית.	הבנה כי חופש הביטוי אינו מוחלט וכי חברה מתוקנת מציבה גבולות מוסריים, חברתיים וחוקיים כדי למנוע פגיעה, אפליה וגזענות.

מבנה השיעור

1 פתיחה (10 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "ספריית תוכן ומקורות"

- [ספר ויקרא, פרק י"ט, פסוק ט"ז](#): "לֹא־תִלְךָ רֶכֶל־בְּעֵמִיקָה לֹא תַעֲמֹד עַל־דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה".
- [ספר דברים, פרק י"ז, פסוק ז'](#): "...וּבְעֵרְתָּ הָרַע מִקִּרְבְּךָ".
- [ספר משלי, פרק י"ב, פסוק י"ח](#): "יֵשׁ בּוֹטָה כְּמִדְקָרוֹת חָרֵב וְלִשׁוֹן חֲכָמִים מְרַפָּא".

דרכי הוראה

עיון במקורות "לא תעמוד על דם רעך" (ויקרא) ו"יש בוטה כמדקרות חרב" (משלי).
דיון ראשוני במליאה על הגבול שבין ביקורת לגיטימית ופתוחה למילים שפוגעות באדם או בקהילה.

מיומנויות	מוקדי לימוד
זיהוי, הבחנה ערכית, ניתוח רגשות	הצגת קונפליקטים ופגיעה
תוצר לשלב זה	
השתתפות בשיח	

2 גוף השיעור (25 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "ספריית תוכן ומקורות"

- ספר במדבר פרק טז (מחלוקת קורח ועדתו) - מקור | עיון והעשרה
- "כתונת פסים" (מילים: מאיר אריאל) - מילים | קליפ
- דירה להשכיר, לאה גולדברג - קליפ

דרכי הוראה	
עבודה בקבוצות: ניתוח מקורות היחידה (מחלוקת קורח ועדתו כסמל למחלוקת הרסנית, הצבת גבולות לגזענות ואפליה ביצירה "דירה להשכיר", ובחינת מגבלות חוק יסוד הכנסת סעיף 17ב). מילוי טבלה: מה נאמר? מה הערך? מהו הגבול שנחצה?	
מיומנויות	מוקדי לימוד
ניתוח טקסטים, זיהוי נקודות מבט, סיווג בטבלה, השוואת מקור ספרותי למקור מן המורשת	חקירת גבולות והרס חברתי
תוצר לשלב זה	
השוואה בטבלה	

3 סיכום השיעור (10 דקות)

דרכי הוראה	
הצגת ממצאי הקבוצות במליאה. כל תלמיד כותב 3 קריטריונים ברורים שחייבים להתקיים לדעתו בשיח הציבורי כדי לשמור על החיים המשותפים.	
מיומנויות	מוקדי לימוד
תקשורת, הצגה, הסקת מסקנות, גיבוש עמדה מנומקת.	ניסוח קריטריונים לשיח
תוצר לשלב זה	
ניסוח קריטריונים	

ספריית תוכן ומקורות

- [ספר ויקרא, פרק י"ט, פסוק ט"ז](#): "לֹא־תִלְךָ רֶכֶל־בְּעֵמִיקָה לֹא תַעֲמֹד עַל־דָּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה".
- [ספר דברים, פרק י"ז, פסוק ז'](#): "...וּבְעֵרְתָּ הָרַע מִקִּרְבְּךָ".
- [ספר משלי, פרק י"ב, פסוק י"ח](#): "יֵשׁ בֹּטָה בְּמִדְקֹרוֹת חָרֵב וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מְרִפָּא".
- ספר במדבר פרק טז (מחלוקת קורח ועדתו) - [מקור](#) | [עיין](#) והעשרה
- "כתונת פסים" (מילים: מאיר אריאל) - [מילים](#) | [קליפ](#)
- דירה להשכיר, לאה גולדברג - [קליפ](#)